

BUITENGEBIED BESLOTEN (COULISSELANDSCHAP)

Gebiedsbeschrijving

Het buitengebied van Smallingerland is opgedeeld in twee deelgebieden. Het coulisselandschap en het veengebied. Het coulisselandschap is het gebied waarbinnen vrijwel alle streekdorpen zijn ontstaan. Deze dorpen zijn ontstaan langs een weg of dijk van waaruit het gebied door middel van stroken ontgonnen werd. De langgerekte verkavelingsvorm is ontstaan doordat boeren het recht van 'opstrek' hadden: het gebied in het verlengde van hun zwetsloten binnen de dorpsgrenzen konden ze ontginnen. In de zestiende eeuw werden vennootschappen opgericht die de vervening ter hand namen. Het veen werd ontsloten en ontwaterd door een kanaal. Loodrecht hierop werden wijken gegraven. In het wijkengebied is het veen vrijwel tot het zand afgegraven. De strokenverkaveling is kenmerkend in dit gebied. Een ander kenmerk van het landschap zijn de elzensingels die voorkomen langs de kavels en de wegen. Het bebouwingsbeeld wordt overwegend bepaald door een traditioneel ambachtelijke architectuur uit de 19e en 20e eeuw. Gedurende de tweede helft van de vorige eeuw zijn daar diverse jongere invullingen bijgekomen.

In de loop van de tijd hebben (mede door de van oorsprong kleinschalige bebouwing en de daarmee conflicterende tendens naar groter wonen en de schaalvergroting in de landbouw) vele verbouwingen plaatsgevonden, waarbij vaak nieuwe bouwmassa's aan de reeds aanwezige bebouwing zijn toegevoegd.

Voor de beschrijving van de boerderijen en de daarbij behorende welstandscriteria wordt naar de objectgerichte criteria verwezen. Naast de authentieke boerderijen is er op het boerenerf vaak bebouwing gerealiseerd die ten dienste staat van het akkerbouwbedrijf, dan wel het veehouderijbedrijf. De maatvoering van deze bebouwing is fors en opvallend. Ondanks de forse nieuwe agrarische bebouwing is de historische boerderij in de meeste gevallen nog beeldbepalend voor het erf. De nieuwe bebouwing is veelal op het achtererf geplaatst.

In het gebied is ook het Buitenstvallaat gelegen; een gebied met woonarken aan insteekhavens. De sluis met de sluiswachterwoning, als samenstellend onderdeel van het complex Buitenstvallaat, is als rijksmonument aangewezen.

Beleid, waardebeoordeling en ontwikkeling

Het beleid is gericht op het beheer van de bestaande situatie.

Ingrijpende ontwikkelingen worden niet verwacht voor het buitengebied. Wel zullen als gevolg van de schaalvergroting in de landbouw, steeds meer boerderijen hun agrarische functie verliezen. Het beleid van de gemeenten is erop gericht om nieuwe functies (onder voorwaarden) mogelijk te maken, mits dit geen afbreuk zal doen aan de verschijningsvorm van het boerenerf.

Gezien de schaal en maat van sommige woningen in het gebied ligt het voor de hand dat een aantal hiervan nog zal worden uitgebreid. Deze uitbreidingen dienen dan wel met respect voor en in de juiste verhoudingen ten aanzien van het bestaande gebouw te worden uitgevoerd.

Welstandsambitieniveau

Voor het buitengebied is een bijzonder ambitieniveau van kracht. De nadruk ligt hierbij op het behoud en waar mogelijk het versterken van de bestaande en/of gewenste kwaliteit. De klemtoon ligt daarbij op handhaven en respecteren.